

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

BIBL. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 474 - 1945

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.
" " " " pe 1/2 an 2 " 50 "
" România și străinătate pe an . 14 franci
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
edikte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cu-
vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Correspondențele se adresează redacției la
„FOAIA DIECESANĂ“;
eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
ADMINISTRAȚIA
Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

N I C O L A E

din îndurarea lui Dumnezeu Episcop al Eparhiei
gr. orientale române a Caransebeșului.

Dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru
Isus Cristos.

Iubit cler și popor eparhial!

Înalte și mișcătoare de inimi sunt învățăturile,
ce ni le dă sfânta maica noastră biserică dreptcredin-
cioasă resăriteană despre neclătile și vecinicele adev-
văruri dumnezeiești.

O astfel de învățătură frumoasă e și aceea dela
troparul Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru
Isus Cristos, care ne spune: că nașterea lui Cristos
Dumnezeului nostru a resărit lumii lumina cunoș-
tinții, că Cristos e soarele dreptății și resăritul cel
de sus.

Și în adevăr, iubit cler și popor, Domnul
Cristos venind în lume a luminat lumea cu lumina
cunoștinții, împrăștiind întunerecul orbiei și ridicând
pe om din moartea păcatului la viața spirituală.
El a strălucit ca soarele dreptății, luminând mințile
și inimile oamenilor, ca să vadă ce e bun și folositor,
să știe deosebi binele de rău și să meargă sigur
înainte pe calea cea grea și spinoasă a vieții ome-
nești. El, prin învățăturile sale dzești, pline de
lumină și de adevăr, a strălucit ca resăritul cel de
sus, învățând, regenerând și nobilitând neamul ome-
nesc, dând omului vrednicia, ce i-se cuvine, sau
facând pe omul: om!

Și omul iubiților, știut-a el să se folosească
în mod corespunzător de lumina lui Cristos?

Să zice, că veacul, în care trăim noi cei de
azi, ar fi veacul cel luminat. Și în adevăr, pare-că
nici odată nu s'a vorbit, nu s'a scris și nu s'a în-
vățat atât de lumină, ca chiar în zilele noastre.
Preoții în biserică, învățătorii în școală, scriitorii în
cărți și în presă, ba chiar și reprezentanții popoarelor

în parlamente, pare că nu vorbesc de alta decât de
fericirea popoarelor prin lumină. În scurt, toate po-
poarele, mari și mici, pare că se întrec între sine
în înfișarea de școale și de alte institute de creștere
și de cultură generală.

Dar' de altă parte earăși se pare, iubiților, că
nici odată nu s'au sevârșit fapte atât de urite și
păcătoase, fărădelegi atât de îngrozitoare ca tocmai
acum în acest veac zis luminat, încât omul cu simț
creștinesc și adevărat luminat trebuie să se uimească
văzându-le, sau cetindu-le, sau auzindu-le.

Ei bine, cum să se înțeleagă acest contrast isbitor
între lumină și faptele întunerecului celui mai gros?

Se vede, iubiților, că azi mai mare pond se
pune pe lumina minții decât pe aceea a inimii, că
mai mult se îngrijesc oamenii de înăvuirea minții
cu științe, și cunoștințe de tot felul, eară cultura
inimii basată pe religiositate și moralitate să negligă
aproape cu totul. Aceasta e o cultură falsă, o por-
nire greșită și periculoasă; căci un om stricat și cu
inima întunecată cu cât va ști mai mult, cu atât
mai lesne și mai rafinat își va sevârși faptele sale
păcătoase.

Lumina sau cultura cea adevărată, iubiților, e
aceea, care luminează mintea și inima deopotrivă,
și amândouă împreună întreg sufletul omenesc. Și
despre această lumină, precum și despre școală, fiica
bisericii, și mijlocul de a ajunge la lumină, să cu-
vine să vorbim ceva mai deaproape.

Omul, iubit cler și popor, intră în lume înzes-
trat de Dumnezeu cu puteri frumoase și minunate
trupești și sufletești, care nu se mai află la alte
ființe din cele cunoscute, și care tocmai pentru aceea
'l fac pe om stăpân preste toate făpturile de pe
pământ. Aceste puteri frumoase au să se desvoalte
și să se cultiveze în om, fiecare în felul seu spre
scopurile, pentru care sunt menite, întocmai cum
să cultivează d. e. plantele în o grădină regulată.

Cultivarea aceasta este lumina, și cu cât cineva mai mult se cultivează, cu atât e mai luminat.

Mai încolo, vedem, iubitorilor, că omul încă din copilărie arată o deosebită năsuință spre științe, spre înmulțirea cunoștințelor sale. Încă de tot mic fiind, el începe a învăța, și cu cât învață mai mult, cu atât ar vrea să știe și mai mult. El neînțecat întrebă pe părinți și de una, și de alta, toate ar vrea să le știe, și dela toate să afe causele. Această propășire a omului în științe și cunoștințe eară e lumina, și cu cât cineva știe mai mult, cu atât e mai luminat.

Ei bine, iubitorilor, acest stimul sau poftă de a ști tot mai mult, această năsuință de a se perfecționa, au nu Dzeu o-a sădit în sufletul omului? Și dacă da, apoi cum am putea noi smulge această năsuință din inimile noastre? cum am putea noi împedea dezvoltarea firească a puterilor noastre sufletești, cum înmulțirea științelor și cunoștințelor noastre de lipsă pentru viața noastră? cum, în sfârșit, am putea noi opri lumina, ca să nu pătrundă în noi și să nu lumineze sufletele noastre cu lumina adusă de Domnul Cristos din ceruri?

Căci, iubitorilor, dacă Dzeu ne-a împodobit pre noi cu acești talanți frumoși ai puterilor noastre omenesti: cu talanții minții, priceperii, gândirii și cu toți ceilalți ai sufletului nostru, apoi au ni i-a dat el nouă ca să-i îngropăm în pământ, ca sluga cea necredincioasă din evangheliu, și nu ca să ne folosim de ei? Cine, zice Cristos, pune lumina sub obroc, și nu pe masă, ca să lumineze celor din casă?

E lucrul firesc, iubitorilor, că dacă avem lumina zillii, vedem și știm deosebi calea, pe care să mergem siguri fără ca să ne primejduim. Și cu cât lumina e mai limpede și mai curată, cu atât și noi vedem mai bine. Din contră, pe cel-ce nu vede, pe orb, altul trebuie să-l poarte de mână, căci altmintea stă locului și îl calcă alții în picioare, sau mergând singur se lovește și dă în brânci.

Dar aceasta, iubitorilor, se înțelege și de lumina sufletului nostru. Omul luminat încă vede și știe mai bine deosebi lucrurile cele bune și folositoare de cele rele și stricacioase; el mai bine cunoște calea, pe care să apuce, ca să ajungă la ținta fericirii sale, pecând cel neluminat rămâne înderet și devine sclavul celui luminat.

Și ceea, ce se zice despre singuratici, se înțelege și despre popoare întregi. Au nu vedem noi, că popoarele acele mai luminate sunt totodată și cele mai înaintate, cele mai avute, și cele mai puternice? pe când cele neluminate sunt mai slabe, mai serace și mai neluate în seamă, atârând dela cele luminate.

Noi d. e., un popor ales, putem zice cei mai vechi și cei mai numeroși în părțile aceste, unde locuim, noi zic, unde am ajuns și cum stăm azi? Să mărturisim adevărul, noi nici azi nu putem numera o singură școlă mai înaltă, un singur institut de

creștere de o valoare în întreg Bănatul, afară de unicul institut diecesan teologic și pedagogic. Ba, lucru dureros! chiar și din cele ce am avut mai înainte, multe puține, încă le-am pierdut aproape pe toate, ocupându-ne alții. Căci, ca să tac de altele, unde sunt acei venerabili comercianți ai noștri, cari odinioară cu negoțul lor împodobiau piețele orașelor Bănătului în mod considerabil?

Iată, iubitorilor, ce e lumina. Ceea e lumina zillii față cu întunerecul pământului: aceea e lumina cunoștinții față cu întunerecul sufletului. Și precum pânea nutrește și susține viața trupescă: așa lumina cea adevărată nutrește și susține viața spirituală.

Până aci, iubit cler și popor, s'au vorbit cele de lipsă despre lumină. Dar' când e vorba de lumină, atunci nu se poate să nu se țină cont și de școlă, așa de strins fiind legate aceste două între sine, încât una fără alta nu poate să fie.

Trebuie să știm, iubitorilor, că puterile noastre sufletești numai până la un grad anumit să pot cultiva de sine după legile firești; eară de aci încolo se cere ajutor străin, numai altul ni le poate cultiva, și acest altul, afară de părinți, este școala sau dascălul. Pe lângă aceea e învederat lucru, că noi tot ce știm, știm dela alții prin învățare, prin urmare toate științele și cunoștințele noastre, ce le avem, le câștigăm tot numai pe calea aceasta, adică în școală, dela dascăl.

Iată deci, iubitorilor, de unde vine legătura cea strinsă între lumină și școală. Lumina se plămădește în școală; lumina isvorește în școală, revărsându-se prin școlari, ca prin niște canale, razele sale binefăcătoare asupra omenimii.

Pentru aceea, foarte potrivă se poate asemena școala cu grădina. Pentru că precum în grădină din semănțe mici cresc cele mai frumoase flori, din rădăcini neînsemnate cresc cele mai plăcute plante, din vlăstari tineri cresc cei mai roditori pomi: așa și în școală din copii cresc cu timpul oameni mari, oameni luminați, creștini buni și credincioși, cetățeni cinstiți, muncitori și folositori, bine pregătiți pentru toate stările societății preste tot.

Astfel fiind, iubitorilor, urmează de sine, că mai ales azi, în timpurile aceste grele și apăsătoare, chiar și față cu credința, datinile și obiceiurile părinților, moșilor și strămoșilor noștri, să ne interesăm și să ne îngrijim cu tot adinsul și cu toată serioșitatea de școalele noastre, ca de lumina ochilor.

Da, de școale și prin ele de lumină să ne îngrijim, dacă nu voim să rămânem înderat și să ne calce alții în picioare; dacă voim să dăm înainte și să ținem rost cu popoarele luminate; dacă în sfârșit voim să ne susținem avutul și existența noastră bisericească națională. Și așa numai la puterile noastre proprii suntem avertați, neavând nici un aju-

toriu, nici o spriginire și nici o nădejde în necazurile noastre afară de biserică și de școală, fiica bisericii.

Sciu, iubitor, că vi e greu, simt și eu înpreună greutatea timpului, care prin legile cele nouă școlastice ale țării, încă și mai mult se înaspră, cunosc și jertfele, ce se cer, că sunt mari; dar ori cât de mari să fie ele, noi trebuie să le aducem pe altarul bisericii și al școlii, în interesul existenței noastre proprii.

Am mai avut noi, iubitor, în trecut asemenea dureri și necazuri, și le-am învins; învinge-le vom și acum cu ajutorul lui Dumnezeu, dacă vom voi serios, încordându-ne puterile și împuținându-ne cheltuelile cele zadarnice, și dacă vom rămâne pururea credincioși sfintei maicii noastre biserici dreptcredincioase resăritene, ceea ce și doresc din inimă să fie, spre mărirea lui Dzeu și fericirea neamului nostru. Amin!

Pre lângă aceste cugete și dorințe isvoritoare din inimă, trimițându-ve, iubitor, salutările mele la S. S. serbători ale Nașterii Domnului, și împărtășindu-ve binecuvântările mele arhieresti, rămân Al Vostru

Caransebeș, în 19. Decembre 1893.

de tot binele voitoriu

Nicolae Popea m. p.

Episcop.

Anul nou cu bine!

E o datină străveche, că la începutul unui an nou să ne arătăm prin urări, gratulări sentimentele noastre de stimă, iubire și bunăvoință față de mai mari, prieteni, neamuri și alții.

Datina aceasta își are originea din timpuri mai vechi decât creștinismul, — o împrejurare, ce nu-i micșorează valoarea. Despre aceasta ne putem convinge, dacă ținem samă de scopul și efectele, ce le presupune gratularea. Deja numirea acesteia presupune sentimente de afecțiuni sincere, frățești față de bunăstarea, ori năcazul altuia. Datina aceasta susține, promovează și întărește aceste sentimente.

Nu putem agrăi pe cineva la vre'un eveniment îmbucurătoriu sau întristătoriu, fără ca să nu ne aducem aminte, că suntem legați de el prin diferite referinți de sânge, sociale, colegiale etc. Agrăirea aceasta ne pune în vedere datorințele față de ce-l agrăit, ne provoacă, că tot ce privește pe aproapele să privim ca ceva, ce ne privește și pe noi și să fim cu prevenire față de ficine nu numai prin cuvinte banale, ci și cu fapte.

Datină de a grătula prietenilor etc. la anul nou, ne aduce aminte, că soartea lor, bucuria și durerea lor, este încopiată de a noastră; că la năcazurile și bucuriile lor, de până aci și cari le vor mai avea, am luat și vom lua parte; că ale noastre

și ale lor planuri, speranțe și năsuinți pot prospera numai prin ajutoriu reciproc.

Datina aceasta frumoasă, ca și toate acele, cari le punem în legătură cu religiunea, se nobilitează prin creștinism. Cristos ne învață a fi modești în dorințele noastre, restrinși în speranțele noastre; El ne mai învață, că Dzeu împlinește, la timp, dorințele și speranțele noastre, dacă acestea cuprind în sine ce-va bun și folositoriu. Punând aceste doctrine în legătură strinsă cu gratulațiunea, vedem în ce constă nobilitatea acesteia!

Ba învățând creștinismul, ca Dzeu e părintele omenimei, că oamenii formează o familie mare și sunt într'olaltă frați, aceste referinți ne impun *compatimire* la starea tristă a aproapelui, *ajutoriu* în năcazul lui, plăcere nepismătăreață în fericirea lui, *cooperare* armonioasă spre binele comun. Din acestea vedem, că creștinismul dă gratulărilor noastre o mai mare însemnătate, o direcțiune precisă și un caracter nobil.

În acest spirit al creștinismului urăm tuturor: *La mulți ani cu bine!*

Lección practică din Istorie

„Fata moșului și fata babei“

poveste populară din Bănat

IV.

Într'o zi puse sânta pre fată ca să-i caute în cap. Fata începu ai căuta dar într'aceea o ajunsese un dor de casă așa de mare, încât începu a plânge și lacrimile ei căzură și pre obrazul santei.

— Ce ți-e fată de plângi? o întrebă sânta! — Mi dor de tata, răspunse fata, că nu știu ce o fi făcut și te rog maică să-mi dai voe, ca să me duc acasă. — Îți dau voe, cum să nu, răspunse sânta, dar fiind-că m'ai slujit așa de bine eată pre lângă sâmbrie îți dau voe să-ți alegi din pivnița mea ce voești. Sânta merse cu fata în pivniță și îi arătă fel de fel de lăzi mai mari și mai mici, mai urte și mai frumoase și îi zise să-și aleagă una.

Fata își zise: Să iau o ladă de aceste mari și frumoase nu ar fi cu cale, căci nu am slujit cine știe cât, mai bine iau una mai urtă și mai mică, după starea mea. Așa și făcu fata, luă lada subsoară, sărută mâna santei, îi mulțămii frumos și plecă cătră casă. Pre la ameză îi veni foame fetei și ar fi mâncat bucuros ori și ce, dar n'avea. Atunci nu mai ce se pomeni, că a ajuns la cuptoriul de pâne, pre care-l curățise de cenușă. Cuptoriul cum o văzu o chieamă și-i dete pâne caldă și albă ca jămișca. Fata mănca și-i prii așa de bine, ca nici când altădată. După ce se odihni puțin iar plecă la drum și nu merse mult când iat o ajunsese la isvorul, pre care-l curățise de noroiu. Cum o văzu isvorul o chemă și-i dete apă rece ca ghița și limpede ca cristalul. Fata fiind sătoasă beu cu poftă apă și iar plecă la drum. Nu merse mult fata și ajunsese la mărul, ce-l curățise de omizi. Cum o văzu mărul o pofti să se odihnească la umbra lui pre

frunze verzi și îi dădu mere galbene ca aurul și dulci ca zaharul să mănânce.

Fata mănca și își mai luă și cu sine și iar plecă la drum. Cătră sară, ajunse acasă. În prag întâlni pre bētrānului seu tată, care o aștepta cu inima cernită. Cum o văzu o strinse în brață, o sărută de mii de ori și plânse de bucurie.

Apoi intrară în casă, unde povestii fata toate pătenile ei, și deschise lada, ca să vadă ce va fi în ea. Când colo cē să vezi? Fel de fel de lucruri scumpe și frumoase, haine cusute numai cu fir și cu aur, tot ce trebuie la o mireasă ba mai mult, pre fundul lăzii află o salbă de galbeni, una de taleri, și un ghiordan de mărgelile numai să le pună la grumaz. Ve puteți închipui bucuria fetei și năcazul babei, când văzu câte scumpeturi are fata moșului, iar a ei nu are nimic. Înghița noduri seci biata babă, dar n'avea ce face.

V.

Mānezi însă cum se crepă de ziuă își chieamă baba fata la sine, și îi zise: „Tu fata mea, ai auzit cum a făcut fata asta de ș-a câștigat atâtea scumpătăți, să te duci și tu, și la mine să nu te întorci, fără astfel de bogății, ai auzit?” Fata se scărpină în ceafă, dar trebui să plece, căci baba nu-i da răgaz. Se duse dară și merse cât merse până ce ajunse și ea la mărul, pre care-l curățise fata moșului. Cum o văzu mărul, îi zise: „Fată mare! fată mare! ce te grăbești așa de tare!? ia vino de me curățește de omizi că la reîntoarcere ț-o da mere de aur să mănânci.” — „Ba, response fata, că doară n'am bolânzit eu să-mi sdrăghi mânilor și să-mi rup hainele în clenciurile tale, — și se duse fata mai departe.

Nu merse mult și ajunse la isvor. Isvorul asemenea îi zise: — Fată mare! fată mare! ce te grăbești așa de tare? ia vino de mă curățește de noroiu, că la reîntoarcere ț-o da apă rece să bei. — Ba curățască-te cine te-a făcut, response fata și plecă mai departe.

Merse cât merse și dete de cuptoriu. Cuptoriul îi zise iară: — Fată mare! fată mare! ce te grăbești așa de tare? ia vino de me curățește de cenușă și 'mi dă foc, că la reîntoarcere ț-o da pâne caldă să mănânci. — Ba n'o mai fi să 'mi umplu eu hainele și ochii de cenușă, nu, — și iar plecă mai departe.

Nu merse mult și ajunse la pădurea, lângă care era casa Sf. Vineri. Fiind sara și fiindu-i și ei frică a merge mai departe, să hotări să ceară sălas preste noapte la stăpāna acelei case.

Bātu dar de trei ori în poartă și cineva din lăuntru o și întrebă, cine este? — Sunt o fată bună și am plecat în lume să 'mi caut un loc de slujnică response fata. — Dacă ești într'adevăr fată bună cum zici te primesc, căci chiar acum am lipsă de o slujnică bună, iar de ești fată rea mergi mai departe, că am o cățea lătrătoare și o vacă împungătoare, care te va omori, îi zise sânta.

— Sunt bună, response fata și intră în curte. Sânta o condusă într'o chilie, îi dete de mănăcare, și-i arată un pat să doarmă până dimineață.

VI.

Cum se crepă de ziuă, și începură cocoșii a cânta, sânta fu în picioare, se îmbracă și se dusă să scoale fata,

carea durmea dusă. După ce-i arată sânta ce să facă și cum să facă, plecă la biserică, iar fata lenoasă nu se apucă îndată de lucru, ci se trânti iar în pat, și adormi de nou. Când-va se pomeni, dar atunci era târziu, se apucă mai întâiu să facă mănăcare la puii Santei. Grăbindu-se însă să gate și celelalte lucruri nu putu sta până să se răcească mănăcarea. ci o aruncă puilor așa ferbinte cum era, și lighioanele mănăcându-o unele muriră îndată, iar altele rămaseră bolnave.

Fata nu mai avu vreme a mătura și a griji prin casă, căci veni și sânta. Puii cum o văzură venind îi eșiră în cale și-i spuseră cu gurile arse, că așa reu căutate nu au fost nici odată și de va mai rămănea mult aceea slujnică apoi toate au să moară.

Intrând sânta în casă văzu neorânduiala cea mai mare. Sânta nici mai avu vreme a muștra pre fata lenoasă, căci ea îi zise înainte: „Maică Vineri! mi s'a făcut dor de părinți, dă-mi plata și me duc la mama. — Apoi bine zise sânta, hai cu mine în pivniță să 'ți alegi o ladă, că aia ța fi simbria. Fata abia apucă aceste vorbe, merse cu sânta în pivniță și 'și alese lada cea mai frumoasă, ce o văzu. — Ia-o, zise Sânta, dacă ții ales-o chiar aia, dar să nu-o deschizi până acasă, și atunci să fi numai tu, cu mamă-ta. Fata nici nu așteptă să-i spună sânta de tot, și fără aș lua sănătate bună plecă. După-ce merse o postată de drum ajunse la cuptoriul de pâne prelângă care trecuse mai înainte, și fiind flămândă vru să-și ia câte-va pituțe calde să mănânce, dar cuptoriul îi umplu ochii de cenușă și nu vru să-i dea nimic. Năcăjită și ruptă de foame plecă mai departe și ajunse la isvorul, pre care nu voise a-l curăți de noroiu, aci vru să se plece să bea puțină apă, dar isvorul deodată își schimbă apa frumoasă în noroiu, și biata fată nu putu bea nici o înghițatură de apă. Merse mai departe și ajunse la măr. Aci voi biata fată să se odihnească la umbră și se mănănce vre-o doană mere, căci nu mai putea de ostentită și de flămândă ce era, ei, dar mărul o lovea cu crengile preste obraz și nu voia să o lase nici la umbră dar să-i dea mere.

Năcăjită până în suflet plecă fata mai departe și nu se opri până acasă. Acolo chemă numai pre mamă-sa în odaie să deschidă lada, crezând că o să afle și ea fel de fel de scumpătăți, dar ghiciți ce află? Din ladă eșiră fel de fel de lighioane, care le mănăcară pre amândoaue, și pre mamă și pre fată.

Vestea aceasta se lăți iute în tot satul, și toți oamenii elătinau din cap și ziceau: „Așa respălățește Dzeu celui bun și harnic cu bine, iar celui reu și leneș iar cu reu, căci el este drept!”

Fata moșului după aceea se căsătorii cu un fecior frumos din sat, și fiind amândoi, harnici își câștigară o avere frumoasă, și trăiau în pace și în bună înțelegere ca niște oameni de omenie și de nau murit și astăzi trăesc.

III. Desvoltarea și analizarea celor enarate

I

Cum se începe istorioara noastră?
Ce avea moșul acela?

Cum era fata moşului?
 Şi mai cum era ea?
 Cine se scula mai de dimineaţă?
 O iubia moşul pre fată ori ba?
 Pentru-ce o iubia?
 Cu cine se căsători moşul?
 Ce avea baba aceea?
 Cum era tata babii?
 Şi mai cum era ea?
 I-şi iubia şi baba fata? Pentru-ce?
 Dar pre fata moşului iubia-o? Pentru-ce?
 Unde era lucrul cel mai greu cine trebuia să pună
 mâna?
 Cum făcea fata moşului toate lucrurile?
 Dar baba zicea; că lucră ea bine?
 Ce voia baba?
 Se sfădia ea cu moşul pentru fată?
 Ce zise odată baba când era tare năcăjită moşului?
 Ce făcea bietul moş?

II.

Într'o sară precăud fata învălise focul pre vatră ce
 făcu baba?
 Dimineaţa când să sculă fata moşului află ea foc?
 Ce făcu ea atunci?
 Precând voia să între în casă ce i-se păru?
 Ce făcu după aceea fata?
 Aflat-a ea focul?
 În calea sa pre cine întâlni fata?
 Ce îi zise mărul?
 Ce făcu fata?
 Mergând mai departe prelângă cine trecu ea?
 Ce îi zise isvorul?
 Ce făcu fata?
 După-ce se duse mai departe pre cine întâlni?
 Ce îi zise cuptoriul?
 Ce făcu fata harnică?
 După ce mai merse fata unde ajunse?

III

Ce se întindea din colo de casă?
 Fiind sară ce făcu fata?
 După-ce bătu de trei ori în poartă ce auzi?
 Ce răspuse fata?
 Ce îi zise după aceea s. vineri.
 Ce îi mai răspuse fata?
 Voit-a fata să să bage slujnică?
 Ce au arătat sânta fetei să facă?
 Dimineaţa unde plecă sânta?
 Ce lucră fata?
 Cari erau puii santei?
 Spăriatus-a fata când au văzut lighioanele?
 Ce făcură lighioanele după-ce mâncară?
 Când veni sânta dela biserică cum află casa?
 Ce ziseră lighioanele către sânta?
 Fost-a mulţămită sânta cu fata moşului?

IV.

Într'o zi ce zise sânta să facă fata?
 Ajungându-o dor de casă ce făcu fata?
 Ce îi zisă sânta?
 Cum răspuse fata?

Dat-a sânta voe fetei, ca să se ducă?
 Pre lângă simbrie ce iau mai dat?
 Ce fel de lăzi erau în pivniţă?
 Ce ladă ş'a ales fata?
 Mergând fata cu lada unde ajunse?
 Ce îi zise cuptoriul?
 Mergând fata mai departe unde ajunse?
 Datui-a isvorul apă să bea?
 De ce i-a dat oare?
 După ce mai merse fata unde ajunse?
 Datu-i-a mărul să mănânce mere?
 Pentru-ce?
 Cătră sară unde ajunse fata?
 Pre cine întâlni ea în prag?
 După-ce intrară în casă ce făcu fata?
 Ce află în ladă?
 Cum era fata moşului văzând că are atâtea bunătăţi?
 Cum era baba?
 Pentru-ce?

V.

Mănezi ce zise baba către fata ei?
 Fata babii ce făcu?
 Mergând ea așa unde ajunse?
 Ce îi zise mărul?
 Ce-i răspuse fata?
 După-ce mai merse fata, unde ajunse?
 Ce îi zise isvorul?
 Curăţitu-l-a fata?
 După-ce mai merse unde ajunse?
 Ce-i zise cuptoriul?
 Ce-i răspunsă fata?
 După-ce mai merse fata unde ajunse?
 Fiind sara ce se hotărâ a face?
 Bătând de trei ori în poartă ce auzi?
 Ce răspuse fata?
 Ce-i zise sânta?
 Şi ce răspuse fata?
 Unde conduse sânta pre fata babii?

VI.

Cum se crepă de ziuă, ce făcu sânta?
 Unde plecă sânta după-ce-i arătă fetei ce să lucre?
 După-ce plecă sânta ce făcu fata lenoasă?
 După-ce se pomeni fata ce facu?
 Cum dete ea puilor mâncarea?
 Pentru-ce?
 Ce pătiră lighioanele (puii)?
 Când veni sânta ce făcură puii?
 Intrând în casă ce văzu sânta?
 Ce-i zise fata?
 Ce plată i-a dat sânta Vineri?
 Ce ladă ş'au ales fata?
 După-ce merse fata o postată de drum unde ajunse?
 Fiind flămândă ce vru ea să facă?
 Ce făcu cuptoriul?
 De ce nu i-a dat pâne caldă?
 Mergând ea mai departe unde ajunsă?
 Datu-i-a isvorul apă? Pentru-ce nu?
 După-ce merse mai departe unde ajunse?

Ce vru aci să facă fata?
 Lăsatu-o-a mărul la umbră?
 Dar mere datu-i-a? Pentru-ce?
 Mergând fata mai departe unde ajunse?
 Fiind numai ea cu mamă-sa în odaie ce făc?
 Ce eșiră din ladă?
 Ce făcură lighioanele cu baba și cu fată?
 Vestea aceasta unde se lăți?
 Ce ziceau oamenii din sat?
 Ce făcu după aceea fata moșului?
 Cum era bărbatul fetei?
 Câștigatu-au ei avere?
 Pentru-ce?
 Cum trăiau ei doi?
 Mai trăesc ei astăzi?

(Va urma)

Proiectul de lege despre căsătoria civilă

(Continuare)

§ 38. Dacă purtătorului de matricule îi sunt cunoscute de aproape împrejurările sau sunt dovedite în mod demn de credință, poate absolve pe logodiți dela producerea documentelor, — afară decele cuprinse în §. 28 și 29, și de documentul despre cautiunea militară.

§ 39. Publicarea căsătoriei se anunță prin afișare la casa comunală la un loc public în timp de 14 zile. În comune mari și mici în decursul acestor 14 zile se va anunța căsătoria și verbal în două dumineci.

§ 40. Dacă locul publicării (§. 35 și 86) cade în afară de teritoriul valabil al acestei legi, să va publica căsătoria pe spesele celui ce o cere într'un ziar ce apare în locul publicării sau e răspândit acolo, în cazul acesta ziua a patrusprăzecea a publicării va fi socotită ca cea din urmă (§. 44).

§ 41. Publicarea trebuie se conțină: Numele de bottez și de familie a logodiților, numele părinților, starea familiară a logodiților (june, fată, văduv, sau despărțit), ocupațiunea lor, etatea, religiunea, locul nașterii și al domiciliului și în caz de lipsă și alte date și în fine provocarea că acela, care are cunoștiință despre vre-o pedecă legală, aceasta să o anunță purtătorului matriculei.

§ 42. Dacă logodiții în timp de un an dela ultima zi a publicării nu se căsătoresc, atunci publicarea trebuie de nou făcută.

§ 43. Dela publicare poate să dea dispensație primul funcționar al municipiului. Logodiții trebuie însă să declare într'un document demn de credință, că după cunoștiințele lor nu există pedecă de căsătorie între ei.

Dacă primul funcționar al municipiului nu dă dispensația, logodiții se pot adresa la ministrul de interne pentru dispensare.

Dispensarea își perde valoarea, dacă logodiții în decurs de un an dela datul aceleia nu se căsătoresc.

§ 44. Căsătoria se poate încheia numai după trei zile, calculate dela ultima zi a publicării.

§ 45. Căsătoria trebuie încheiată înaintea funcționarului civil.

O încheiere a căsătoriei, care nu s'a făcut înaintea funcționarului civil, după lege nu este privită ca căsătorie în nici o privință.

Căsătoria este privită ca încheiată înaintea funcționarului civil, excepționând, dacă ambele partide au avut cunoștiință de contrariul.

§ 46. Funcționarul civil este:

a) purtătorul de matricule în propriul seu cerc;
 b) primul funcționar al municipiului de pe teritoriul municipiului;
 c) protopretorul în cercul seu;
 d) primarul unui oraș cu magistrat regulat pe teritoriul orașului;

e) ambasadorul austro-ungar, sau consulul general ori consulul, în cadrul plenipotenței primite dela guvernul ungar, dacă partidele contractante sunt amândouă sau numa una sudți ai satului unguresc.

Căsătoria încheiată înaintea funcționarului civil din punctul e) trebuie să fie privită ca încheiată în țară.

§ 47. Funcționarul civil la încheierea căsătoriei poate interveni numai în cercul seu.

§ 48. Căsătoria de regulă trebuie să fie încheiată înaintea celui purtător de matricule, în al cărui cerc se află domiciliul regulat al părților sau a uneia și în lipsa acestuia, unde se află ubicațiunea părților, care să căsătorească.

§ 49. Purtătorul de matricule după paragraful precedent la cererea partidelor poate să imputernicească pe un alt purtător de matricule, să intervină la încheierea căsătoriei; astfel de imputernicire poate să o dea numai într'o scrisoare oficioasă după trecerea de 3 zile, calculată dela ultima zi a vestirii, și numai astfel o poate da, dacă nare nici o cunoștiință despre vre'o pedecă a căsătoriei.

§ 50. Fișpanul, în B-pesta primarul șef la cerere motivată poate permite partidelor, ca logodiții se încheie căsătoria pe teritoriul municipiului înaintea funcționarului civil de sub punctele b) — d) din § 46.

§ 51. Funcționarului civil, afară de cazul din §. 52, numai atunci e permis să întrevie la încheierea căsătoriei, dacă vestirea s'a făcut în regulă s'au dacă s'a dat dispensarea despre aceasta și dacă nu-i vine la cunoștiință vre-o pedecă legală în contul căsătoriei.

Dacă un străin vrea să încheie o căsătorie în țară trebuie să documenteze, că după legile patriei sale (§. 131 alinea 2 a §-lui 134) căsătoria să nu întâmpină vre-o pedecă.

Ministrul de justiție e în drept să dispenseze dela această documentare.

§ 52. În cazul îmbolnăvirii uneia dintre părți de o boală ce amenință cu moarte apropiată, căsătoria e permisă să încheie și fără vestire și dispensare, dacă amândouă părțile declară în fața funcționarului civil competent (§ 47), că după cea mai bună a lor știință nu există nici o pedecă în privința căsătoriei lor; în această privință funcționarul civil poate cere și jurământ.

Că există cazul unei îmbolnăviri cu sfârșit leal, aceasta având în vedere împrejurările date, o poate stabili funcționarul civil mijlocitoriu.

§ 53. Dacă purtătorul de matricule a refuzat vestile, sau funcționarul civil intervenția la încheierea căsătoriei, în cazul acesta la cererea părților respective, sunt îndatorăți a da părților deciziunea dimpreună cu motivele în scris:

În contra decisiunii refuzate a funcționarului civil amintit în punctele a), c) și d) ale §-lui 46 se poate face recurs la primul funcționar al municipiului.

În contra decisiunii autorității administrative cei care încheie căsătoria se pot adresa judecătorei. Procedura aparține sferei de activitate a tribunalului regesc.

§ 54. Judele examinează numai motivul refuzării, și încât le află neadevărate sau contrare legii, nulifică decisiunea refuzată. În cazul acesta purtătorul de matricule nu mai poate refuza vestirea resp. funcționarul civil intervenția din acelaș motiv.

§ 55. Încheierea căsătoriei se face publice în localul oficios destinat spre scopul acesta. Din motive importante funcționarul civil poate permite ca logodnicii să încheie căsătoria cu escluderea publicității sau în afară de biroul oficios.

§ 56. Căsătoria se încheie astfel, că părțile declară înaintea funcționarilor civili în fața unor martori, că vreau să se căsătorească împreună.

Întâmplându-se aceasta funcționarul civil declară părțile, în sensul legii, de căsătorite.

§ 57. La încheierea unei căsătorii pot fi luați ca martori numai astfel de indivizi, care au împlinit deja etatea de 16 ani și capabili de a înțelege actul încheierii căsătoriei. Ca martori pot figura și rudeniile logodnicilor sau ale funcționarului civil mijlocitoriu.

§ 58. Purtătorul de matricule chemat să mijlocească căsătoria e îndatorat a trece numai decât căsătoria încheiată la matricula căsătoriilor.

§ 59. În cazul §-lui 50 trebuie se se deie despre căsătoria încheiată numai decât un protocol în două exemplare.

Un exemplar al protocolului trebuie remis fără întârziare purtătorului de matricule local în scopul trecerii căsătoriei în matricula căsătoriilor (§ 48), al doilea trebuie păstrat în arhiva autorității.

§ 60. Dacă la încheierea căsătoriei a intervenit un purtător de matricule autorizat după § 49 sau în cazul §-lui 50 un alt funcționar civil, această funcționare, făcându-se provocarea la imputernicire, respective la protocolul intrat (§ 59), trebuie să se însemne în matriculă.

(Va urma)

Varietăți

Deputați congresuali s'au ales în cercurile aparținătoare la jurisdicțiunea Consistoriului din Oradea-mare următorii dni, din cler: 1. în cercurile Oradea-mare — Pesteș Prea cuvioșia Sa părintele Arhimandrit și vicariu episcopesc Iosif Goldiș; 2. în cercul Beiuș — Vașcău: părintele protopresbiter și asesor consistorial

Ignatie Papp; 3. în cercurile: Tinca — Beliu: părintele protopresbiter Petru Suci; iar dintre mireni au fost aleși deputați congresuali următorii dni, și anume: 1. în cercul Oradea-mare: dl Nicolau Zigre, avocat și secretariu consistorial; 2. în cercul Pesteș: dl Ioan Papp protonotariu comitatens; 3. în cercul Tinca: dl Dr. Ioan Buna, avocat în Oradea mare; 4. în cercul Beliu: dl Paul Gavrillette, învățat; în Beliu: 5. în cercul Beiuș: dl Paul Papp avocat în Beiuș; 6. în cercul Vașcău: dl Dr. Georgiu Popa asesor consistorial.

Dreptatea. Numărul de probă a jurnalului român din Timișoara a apărut. Baza activității acestui jurnal este *programul partidului național dela 1881* iar deviza *solidaritatea națională*. „Vom lucra — zic conducătorii foii — ca lupta noastră să se estindă în cercuri cât mai largi și să trezim și dezvoltăm conștiința națională. Vom căuta să stringem rëndurile, ca toți Românii, fără deosebire de provincă, să lupte dimpreună, sub acelaș stindard, cu acelaș mijloace: precum și scopul unul este. Vom căuta, că legătura dintre poporul nostru și celelalte popoare din țară să devină cât se poate de intimă, acțiunea acestor popoare să fie comună și unitară, ca să redăm patriei noastre *caracterul poliglot* în care șase popoare își desvoaltă liber, fără să se jignească reciproc, *individualitatea lor națională*. Vom căuta să apărăm și să dezvoltăm așezemintele noastre culturale, bisericești și școlare. Vom căuta să dezvoltăm gustul literar în publicul nostru prin scrieri originale și traducțiuni alese, în deosebi vom eda un număr săptămânal pentru popor, în care dezvoltând pofa de lectură și interesul pentru cauzele românești, vom căuta să îndeplinim *educațiunea politică, literară și economică a poporului nostru*. În acest cerc de activitate vom corespunde tot odată tuturor recerînțelor publicistice ținând cont de toate dorințele și trebuințele publicului cetățitoriu“.

Convocare. În conformitate cu recercarea On. presidiu central al reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului de datul 22 Noemvrie 1893 Nr. 128, subscrisul am onoare a invita pre toți p. t. domni membri ordinari, fundatori și ajutători la adunarea despărțământului Orăviții al reuniunii învățătorilor din acest tract, carea se va ținea în comuna *Varadia* la 23 Ianuarie a. e. st. v. la 10 oare în sala școalei confes. gr. or. de aci, cu următoarea programă:

1. Deschiderea adunării și publicarea circulariului presidiului central Nr. 128 ex 1893.
2. Constituirea despărțământului resp. alegerea președintelui, notariului, casariului și bibliotecariului.
3. Elaborarea unei consemnări despre numărul membrilor din acest despărțământ.
4. Eventuale disertatiuni sau prelegeri practice din oareș-care disciplină a școalei.
5. Incassarea tacselor de membri restante și curente.
6. Diverse propuneri.

Sperând, că în interesul bine priceput al reuninei noastre preste tot, și în special în interesul reputațiunei, de carele sau bucurat până acum despărțământul nostru, că nu va absentă nici un domn membru ordinaru, îmi au voie cu modestie a observa, ca față de acei membri

ordınari, cari totuș fără scusă motivată vor absenta dela aceasta adunare sê vor putea aplica dispozițiunile stipulate în adunarea ultimă a despărțământului nostru, cari singuri, ni le-am prescris și acceptat și cari dispozițiuni pentru revocarea în memoria a stimaților colegi nu le-am ținut de prisos a le aminti la acest loc. — *Varadia*, în 24 Decemvrie 1893. v. — Cu distincă stimă *George Tiunea* președintele despărțământului Oraviții.

Observare. Din cauza că *Anul nou* pică Sâmbătă Nrul de față, apare cu o ziună mai înainte.

Invitare de abonament

la
„Foaia diecesană“.

Mulțamind tuturor pentru binevoitoriul sucurs material și spiritual, ce l-au dat pân'acuma pentru susținerea acestei foi, îi rugăm totdeauna, ca și pe viitoriu să sprijinească întreprinderea noastră, cu atât mai vârtos, pentrucă această foaie are o misiune mai înaltă culturală și anume: înaintarea intereselor noastre bisericesci, școlare și sociale.

Deschidem deci un nou abonament pe semestrul I. al anului 1894. cu prețurile de pân'acuma și adevă:

Pentru Austro-Ungaria:

*pe un an întreg 5 fl. — cr. sau 10 coroane.
pe jumătate de an 2 fl. 50 cr. „ 5 „*

Pentru România și străinătate:

*pe un an întreg 14 franci.
pe jumătate de an 7 franci.*

Redacțiunea și Administrațiunea.

Licitațiune minuendă

(pentru zidari și petrari)

Comitetul parohiei gr. or. rom. din *Oravița-montană* în urmarea ordinațiunii Nr. 3327 B. ex 1893 a Venerabilului Consistoriu diecesan din *Caransebeș*, escrie pentru lucrările recerute la întregirea și repararea zidului dela curtea bisericii și la construirea treptelor de peatră în morminți, pe 28/16 Ianuarie 1894 la 11 oare dim. licitațiune minuendă.

Prețul de esclamațiune evaluat pentru zidul curții este 406 fl. 29 cr. eară pentru construirea treptelor 1587 fl. 44 cr. v. a.

Ofertele se fac în persoană ori prin plenipotențiat pre lângă depunerea unei cauciuni de 41 fl. respective 159 fl. Cauciunea întreprinzătorului sa va păstra până la colaudare în lada bisericii.

Planurile și preliminăriile se pot vedea în cancelaria subscrisului președinte.

Oravița-montană, în 4 Ianuarie 1894 n.

Ilie Trăilă
președ. comit.

George Dragoescu
not. comit.

[1] 1—3

Concurs.

Pe baza ordinațiunii consistoriale ddto 13 Decemvrie 1893 Nr. 3441 B. se escrie acum a doaua oară concurs pentru întregirea parohiei vacante gr. or. rom. de clasa III-a din *Târnova* — protopresbiteratul *Bocșei-montane* — cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele sunt:

O sesiune și jumătate parohială.

Birul și stola usuată dela 150 de fumuri.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt avisați, ca recursele lor. bine instruate conform statului organic bisericesc și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial să le subștearnă Prea On. D. Maxim Popoviciu protopresbiter în *Bocșa-montană*.

În fine recurenții sunt poștiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Târnova la 19/31 Decemvrie 1893.

[2] 1—3

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine *Maxim Popoviciu* protopresbiter.

Concurs

Pre baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 11 Decembre a. c. Nr. 3413 B. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parohiei gr. or. rom. de clasa a II-a din comuna *Jidovini*, protopresbiteratul *Bocșei-montane*, comitatul *Caras-Severin* devenită vacantă prin moartea preotului *Vasile Ogherlaciu*, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele sunt:

1. O sesiune parohială.

2. Stola și birul usuat.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avisați, ca recursele instruate conform stat. org. bis. și a regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, se le subștearnă protopresbiterului tractual *Maxim Popoviciu* în *Bocșa-montană*.

În fine recurenții sunt poștiți a să presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar nici decum în ziua de alegere.

Jidovini din sedința comitetului parohial ținută în 19 Decemvrie 1893.

[92] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Maxim Popoviciu*, protopresbiter.

